

SPARTACUS & CARACALLA

2 Monologen

door

DIRK BIDDELOO

TONEELUITGEVERIJ VINK B.V.
(Grimas Theatergrime verkoop)
Tel: 072 - 5 11 24 07
E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl
Website: www.toneeluitgeverijvink.nl

VOORWAARDEN

Alle amateurverenigingen die het stuk: **SPARTACUS & CARACALLA** gaan opvoeren, dienen in alle programmaboekjes, posters, advertenties en eventuele andere publicaties de volledige naam van de oorspronkelijke auteur: **DIRK BIDDELOO** te vermelden.

De naam van de auteur moet verschijnen op een aparte regel, waar geen andere naam wordt genoemd.

Direct daarop volgend de titel van het stuk.

De naam van de auteur mag niet minder groot zijn dan 50% van de lettergrootte van de titel.

U dient tevens te vermelden dat u deze opvoering mag geven met speciale toestemming van het I.B.V.A. Holland bv te Alkmaar.

Copyright: © 2008 Anco Entertainment bv - Toneeluitgeverij Vink bv

Internet: www.toneeluitgeverijvink.nl

E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, verfilming, video opname, internet vertoning (youtube e.d.) of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Het is niet toegestaan de tekst te wijzigen en/of te bewerken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Vergunning tot opvoering van dit toneelwerk moet worden aangevraagd bij het Auteursrechtenbureau **I.B.V.A. HOLLAND bv**

Postbus 363

1800 AJ Alkmaar

Telefoon 072 - 5112135

Website: www.ibva.nl

Email: info@ibva.nl

ING bank: 81356 – IBAN: NL08INGB0000081356 BIC: INGBNL2A

Geen enkele andere instantie dan het IBVA heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

Auteursrechten betekenen het honorarium (loon!) voor de auteur van wiens werk door u gebruik wordt gemaakt!

Auteursrechten moeten betaald worden voor elke voorstelling, dus ook voor try-outs, voorstellingen in/voor zorginstellingen, scholen e.d.

Vergunning tot opvoering:

1. Aankoop van minimaal **3** tekstboekjes bij de uitgever.
2. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart (tevens bewijs van aankoop), met uw gegevens, naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
3. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Vergunning tot HER-opvoering(en):

1. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart met uw gegevens naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
2. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Opvoeringen zonder vergunning zijn niet toegestaan en strafbaar op grond van de Auteurswet 1912. Zij worden gerechtelijk vervolgd, terwijl de geldende rechten met 100% worden verhoogd. Het tarief wordt met 20% verhoogd voor opvoeringen waarvoor geen toestemming werd aangevraagd binnen drie weken voorafgaand aan de voorstelling.

Het is verboden gebruik te maken van gekregen, geleende, gehuurde of van anderen dan de uitgever gekochte tekstboekjes.

**Rechten BELGIË: Toneelfonds JANSSENS, afd. Auteursrechten,
Te Boelaerlei 107 - 2140 Bght ANTWERPEN Telefoon (03)3.66.44.00.
Geen enkele andere instantie heeft de bevoegdheid genoemde rechten
van u te claimen, of te innen.**

SPARTACUS

Spartacus komt op, als gladiator gekleed. Hij heeft wel een piercing en/of tatoeage. Op de tonen van de Bolero begint hij een soort van balletdans uit te voeren, hierbij ritmische bewegingen makend met zijn zwaard. Af en toe wordt de Bolero onderbroken door het middengedeelte van het Russische "Casatchok". We horen evenwel niet "Casatchok, Casatchok, Casatchok!", maar "Spartacus, Spartacus, Spartacus!" Hierna kan de muziek weer overgaan in de Bolero.

De muziek breekt abrupt af.

Spartacus. Aangenaam.

Maar niet altijd aangenaam. Soms ook onaangenaam. Ik ben afkomstig van Thracië, aan de boorden van de Zwarte Zee, die meestal een witblauwe kleur heeft.

Wij Thraciërs blinken uit in krijgskunde, maar staan ook bekend voor ons gevoel voor muziek en poëzie.

Thracië werd een Romeinse provincie en ik trad in dienst bij het leger. Bij het machtige, onoverwinnelijke leger van Rome. Rome. Een naam die de volkeren angst en ontzag inboezemt. Rome. Gehaat, gevreesd, bewonderd. Tot in Azië en Afrika.

Ik bracht het tot officier. Door kuiperijen? Vleierij? Dank zij connecties? Neen. Mijn bevordering tot de rang van tamboermajoor had ik te danken aan enerzijds mijn gevoel voor muziek en anderzijds aan mijn militair inzicht en durf.

Eigenlof stinkt? Mogelijk. Maar valse bescheidenheid is niet aan mij besteed.

De boog kan niet altijd gespannen staan. Anders missen de pijlen hun doel.

Een feestje. Hoge militairen, politiekers, senatoren, consuls, vooraanstaande burgers. Mijn zuster was ook van de partij. Dank zij mij. Ik had maar één zuster en zij maar één broer. Hero stond

bekend om haar schoonheid en een oude vieze senator kon zijn schaamteloze poten niet van haar afhouden.

Wij hadden gedronken. Allemaal. En veel.

(maakt flietsende beweging met zijn zwaard en stoot rauwe kreet uit. Gehuil en gerochel)

Er kronkelde een lieflijk beekje over de marmeren tegels van de vloer. Nee nee nee nee, het was geen rode wijn.

(geluid van opgewonden stemmen, gerinkel van metaal, gejuw, hij wordt "geboeid" afgevoerd, maar komt zonder boeien weer op)

Ik had het recht en het zwaard in eigen handen genomen. En dat had me de doodstraf kunnen kosten. Maar zoals gezegd was ik officier bij het Romeinse leger. Was. Want de rang van tamboermajoor werd mij ontnomen en ik werd veroordeeld om gladiator te worden.

Gladiator. Een pitbull, een vechtmachine van vlees en bloed. Veel bloed.

(een gsm gaat af en we horen de stem van Batatius. Hij kan een Antwerps of Waaslands gekleurd dialect spreken. Vooraleer hij begint te spreken, horen we hem nog genoeglijk smakken)

Met Batatius, directeur van gladiatorenschool gladde Janus? Haha..mijnheer Crassus. Hoe gaat het met uwe excellentie? Ha, blij dat te horen...Hoe zegt u..? De huidige stand van zaken in de school...'k Zal mijn boekske eens nemen, mijnheer Crassus. Een ogenblikke alstublieft.

(geritsel van papier)

"Pom pom pom pom pom pom...Ja. We zijn er. Flavius. Goed voor twee overwinningen en één nederlaag. Een amateurke, terug naar af. Exit Flaviuske. Slachtafval... Hahaha! En dan: Hamilcar. Een Numibiër. Een taaie duvel, specialist van de retiarius... Het net en de drietand... Heeft vroeger nog op de Sinksenfoor gevochten... Hamilcar heeft van Varro kip-kap gemaakt...Hoe zegt u, mijnheer

Crassus...? Hij leefde nog een beetje, maar ge weet hoe de mensen zijn hé...

(gejoel van de mensen, Spartacus houdt een duim naar beneden)

Ja... Ja... Jazeker excellentie...Natuurlijk is er vers vlees aangevoerd. 'k Heb een koopje kunnen doen dat mij niks gekost heeft... Hahaha... Een nieuwe ja, maar wat voor een. Is officier geweest in 't Romeins leger... Ja... Hij heeft ne senator om zeep geholpen...Wablief? Omdat 'm aan de tetten van de nieuwe zijn zuster had gezeten...

Spartacus. Zo heet hem. Luister mijnheer Crassus, ik heb die Spartacus al een paar keren bezig gezien tegen z'n collega's...Ja, oefenmatchkes zogezegd hé...Wel: om duimen en vingers af te lakken hé.

(gesmak)

Met die kerel zijn ze nog niet klaar zenne. Sterk, rap, en een techniek. Amai! En zijn opleiding is nog maar pas begonnen hé...Jawel, mijnheer Crassus. 'k Zal hem speciaal in 't oog houden. Ne goejen dag verder hé...Excellentie...

(op bevelende toon, nu in plat dialect)

Virginie! Wijn! Wa? Ne côte du Rome! Rooie natuurlijk!

(Spartacus weer aan het woord)

Batatus. Een laf, genotzuchtig zwijn. Nee, ik druk me verkeerd uit. De vergelijking met een zwijn gaat niet op. Bij Batatus vergeleken is een varken een voorbeeld van soberheid, solidariteit en mededogen... Batatus heeft op deze wereld maar één iemand lief en dat is hijzelf. De directeur van die vervloekte gladiatorenschool. Onbegrijpelijk eigenlijk dat hij van zichzelf kan houden.

Ik zou de spiegel niet willen zijn die hem moet weerspiegelen. Of de schilder die opdracht krijgt hem te portretteren.... Een radijsrood, rond hoofd, kaal als een bol Gouda. En het is mij een raadsel hoe zijn korte beentjes zijn buik kunnen dragen. Zijn buik. Een stinkende schuur waar wel honderd varkens in kunnen.

Batatius. Ba! Ik wil het niet meer over die kwal hebben. Het is trouwens weer tijd om te gaan oefenen.

(hij gaat schijngevecht aan met tegenstander. Wapengekletter. Muziek: Bolero)

We zijn collega's. Kunnen jullie je dat indenken? Soms zelfs meer dan collega's. Vrienden. Vrienden die het tegen elkaar moeten opnemen. Nu is het nog spel. Later wordt het ernst. Letterlijk dodelijke ernst. Het zal Batatius worst wezen.

De Romeinse orde...de antieke wereld met zijn beschaafde filosofen, onsterfelijke dramaturgen en geniale architecten. Romeins recht. Wordt nog altijd gedoceed op de unief.. Hoe is het dan te verklaren dat de upperclass van Rome verzot is op gladiatorengevechten? Crapuul! Niet meer of niet minder.

Of zouden de goden daar voor iets tussen zitten? Ares misschien? De god van de oorlog en geweld?

(een robotachtige stem)

Ik ben Ares, god van de oorlog en geweld. Ik zit er voor niks tussen, grote smurf.

(de stem van Athene)

Je bent je boterhammen weer vergeten, sufkop.

(de stem van Ares)

Dat was Athene, mijn vriendin. Godin van de oorlog, maar ook van de kunst en de liefde.

(de stem van Athene)

Afrodite. Venus. Dat zijn de godinnen van de liefde. Weet je dat nu nog niet?

(de stem van Ares)

Mijn vriendin is heel mooi en verstandig. Ik heb Athene leren kennen in Athene.

(weer Spartacus)

Een vloedgolf van bloed, bestemd om opgezogen te worden door de wrede Romeinse aarde.

Zij die gaan sterven groeten u! Er zijn drie categorieën van gladiatoren. Misdadigers, zoals ik. Die hebben geen keuze. Zonder opleiding de arena in. Voor mij werd een uitzondering gemaakt. Ex-tamboer- majoor, weet u wel. De tweede soort: slaven. Volgen een korte cursus. Ik heb gisteren zo'n brochure eens doorbladerd. "Op leven en dood" luidt de titel.

En tot slot zijn er de vrijwilligers die ervoor gekozen hebben om na een keiharde training gladiator te worden. Roem, eer, rijkdom. Dat kan. Op één voorwaarde. Je moet blijven winnen. Anders kun je fluiten naar je pensioen.

(muziekfragment: The winner takes it all)

De dieren. Die hebben niks misdaan en worden ook gestraft. Die haten de arena, maar ze moeten erin. Olifanten, leeuwen, tijgers, ijsberen, giraffen. Gaia heeft een klacht ingediend bij het stadsbestuur, maar die werd door Crassus verworpen. Crassus. Over hem zal ik het later nog hebben.

Tegenwoordig worden er ook stieren aangevoerd. Delius, die wij de Ossekop noemen, heeft zich op het stierenvechten toegelegd en is een bijkomende opleiding voor toreador gaan volgen.

Dieren hebben geen rechten.

De gevechten worden steeds voorafgegaan door het geschal van bazuinen.

(bazuinen)

De triomfantelijke muziek van de dood.

Een oudere gladiator vertelde me dat er eens een aantal olifanten de arena werd ingedreven. Toen de dieren de bazuinen hoorden, meenden ze dat er soortgenoten op hen wachtten. En ze trompetterden zo luid ze konden. Och arme.

Vele uitdrukkingen zijn in de arena ontstaan, maar dat weten bitter weinig mensen. Iemand voor de leeuwen werpen, bijvoorbeeld. Of nog: iemand in het zand doen bijten. Hij kan zijn bloed wel drinken. Ja, dat gezegde dient in bepaalde gevallen letterlijk opgevat te worden.

Volgens de geschiedschrijvers hebben gladiatoren bij de vrouwen veel succes. Ze worden voorgesteld als mooie, gespierde mannen met een brede borst en golvend haar. Adonissen. Het is waar dat veel vrouwen de voorstellingen bijwonen, maar ik geloof dat ze vooral komen om naar andere vrouwen te kijken. Om te zien hoe die gekleed gaan, bijvoorbeeld. Want de meeste gladiatoren zijn getekend en geschonden. Eén gevecht zorgt meestal al voor meer dan één litteken.

En misdadigers dan. Mooi of lelijk: de arena in.

Wij geven elkaar ook bijnamen.

Eénoog. De Schavak. Linke Lukos. Brutus den Brutte. Manke Tinus. Dat lijkt grappig, maar de meeste van ons hebben een bijnaam die geen lang leven beschoren is. De dood ligt altijd op de loer en slaat onverwachts toe.

ALS...ik zeg ALS een tot de arena veroordeelde er in slaagt om een aantal gevechten op rij te winnen, dan wordt hij vrijgelaten.

Maar waar kan hij naartoe? De burgers kennen hem en willen met een stuk uitschot niks te maken hebben. Nergens kan hij werk vinden. De kans bestaat dus dat hij opnieuw een misdaad pleegt...om daarna een gedwongen come-back te maken. The pink panter strikes again!

(geluiden van een woest gevecht. Spartacus verslaat een denkbeeldig tegenstrever, maar stort zelf ook neer. Gejoel)

Habet! Habet! Hij heeft hem!

Gewonnen! Maar het is een Pyrrhusoverwinning! Ik ben mijn linkervoorarm kwijt.

Met mijn carrière is het afgelopen. Mijn wonden worden verzorgd en ik mag nog in de school verblijven tot mijn termijn er op zit. Maar hoe word ik vanaf nu bekeken? Als een nutteloze parasiet, als een eenarmige bandiet. Ik sta aan de bedelstaf!

Den Bult. Hij ging zwaar gebukt onder zijn gebrek. Tot De Cycloop zijn bochel eraf sloeg. Eind goed al goed.

(de telefonerende stem van Batatius)

Wel mijnheer Crassus... Ik had gedacht van een voorstelling voortaan wat extra reliëf te geven hé... Wat ik daarmee bedoel? Heu, excellentie...Veronderstel: er zijn er twee op elkaar aan het inhakken dat het niet schoon meer is. Ne grote en ne kleine, zullen we maar zeggen. De grote is aan het winnen...Nog even en de kleine wordt een kopje kleiner gemaakt... Wel, precies op dat moment, springt een in het zwart geklede figuur tevoorschijn.

Die man draagt een grijzend dodenmasker en hij danst uitdagend en spottend rond de kleine. Om hem eraan te herinneren dat zijn laatste uur geslagen heeft... Ja... Ja... Ik ben blij dat u het een goed idee vindt, mijnheer Crassus... Dat is mijn gedacht ook...

Het publiek zal uit de bol gaan....U komt toch ook...? Hoe zegt u...? Vier VIP-kaarten zoals gewoonlijk dan? Wordt voor gezorgd, excellentie, wordt voor gezorgd.

(Spartacus gaat tergend langzaam op het publiek toe. Zijn gelaatsuitdrukking is zeer belangrijk. Hij steekt zijn linkerduim op met een dwingende, wat sarcastische lach. Het is de bedoeling dat iedereen recht staat. Pas als dat gebeurd is, begint hij weer te spreken)

Ik heb jullie gratie verleend. Jullie mogen leven. Wat zeggen jullie?

(hij brengt zijn rechterhand aan zijn rechteroor)

(na de reactie van het publiek gaat zijn duim langzaam naar beneden. Zijn gezicht drukt wreedheid en leedvermaak uit)

Niet meer waard te leven.

Crassus is een rijke rotzak. Een steenrijk stuk stront. Hij is rijk geworden met de slavenhandel en met de gladiatorenengevechten. Een geslepen politicus en tegelijk een hoog militair bevelhebber. Een van de belangrijkste mannen van Rome. Door ons gehaat, omdat hij geen greintje mededogen betuigt. Zijn duim wijst altijd naar beneden. Altijd.

Als hij door omstandigheden weerhouden is van te komen, beslist het publiek. Dan gebeurt het wel eens dat de verliezer mag blijven leven.

Crassus woont de vertoningen meestal bij met een van zijn minnaressen en soms met een bevriend koppel. De man is een gefortuneerd bouwpromotor en zijn vrouw baat een schoonheidssalon uit. Voor de elite.

De elite neemt altijd plaats op de eerste rij van de tribune. Waar de laatste kreet van een mens hen heel duidelijk in de oren klinkt. Waar ze het leven uit een lichaam horen wegvloeien. En waar ze de met bloed bespatte overwinnaar hijgend het publiek zien groeten om daarna zijn wapen naar de hemel op te richten.

Als een teken van dank aan de goden. De god Ares.

(de robotachtige stem van Ares)

Dat is een vergissing, lieve vriend. Ik sliep toen de stakkerd werd neergestoken. Athena kan dat getuigen.

(de stem van Athene)

Jij snurkt in je slaap.

(als Spartacus)

Crassus en Batatius zijn twee handen op één buik. En wat voor een buik. Batatius is een niets of niemand ontziende sportbestuurder. Maar met een kennersoog, dat moet ik toegeven. Ik heb nog niet echt moeten vechten, maar hij weet wat ik kan. Daarom is hij altijd

vriendelijk tegen mij. Hij beschouwt me als de kip met de gouden eieren, maar de legtijd is nog niet aangebroken.

Als ik hem ergens in de school tegen het vette lijf loop, dan kookt mijn bloed. Ik zou graag met hem eens duelleren. Als ik win, worden alle gevangenen vrij gelaten. Behalve degenen die willen blijven natuurlijk. En als hij wint...

(hij lacht spottend)

Laat me niet lachen.

Maar het is nog te vroeg. Mijn plannen moeten nog rijpen. Ik moet mezelf nog bewijzen in de arena. Zeer tegen mijn zin, maar het moet. En bij de gedwongen gladiatoren is er het vertrouwen nog niet helemaal. De slaven, zoals ze door Crassus en Batatius neerbuigend genoemd worden. Maar ze hebben me graag. Dat voel ik. Omdat ik eerlijk ben. En aan hun kant sta. Voor niemand in het stof buig.

Steun. Ik heb steun nodig.

Ik heb met de lanista gesproken. De scheidsrechter bij de gevechten. Hij draagt een witte mantel waarover twee verticale, bloedrode strepen lopen. Ik vroeg hem of er soms angst op het gelaat van een gladiator staat af te lezen. Wanneer hij bijvoorbeeld ondervindt dat de tegenstander veel sterker is dan hij.

De lanista keek me aan alsof hij iets heel belangrijks wou meedelen, maar hij bedacht zich. Angst is een slechte raadgever, zei hij.

Sommigen drogeren zich. Dat weet ik zeker. Ze slikken. Pijnstillers. Amfetamines. Het Kapmes, zoals we hem noemen, heeft een hematocrietwaarde zo hoog als de Eiffeltoren. Die jongen staat stijf van de doping. Hij beweegt zich voort als een robot. Het is niet te geloven dat hij nog leeft.

Crassus. Crassus Cynicus. Daags voor de gevechten plaats vinden, organiseert hij een feestmaal, waarop alle gladiatoren en gladiatoren in wording van harte zijn uitgenodigd.

Als u het hele stuk wilt lezen dan kunt u via www.toneeluitgeverijvink.nl de tekst bestellen en toevoegen aan uw zichtzending.

Voor advies of vragen helpen wij u graag.

 info@toneeluitgeverijvink.nl

 072 5112407

“Samenspelen” is ons motto